

MAÐURIN SUM KLOYVDI TJÓÐINA

Hallur av Rana

hallur@sosialurin.fo

Ein av mest umrøddu føroyskum bókunum í ár, er bókin um fyrrverandi danska bankastjóran Jørn Astrup Hansen, ið Páll Holm Johannesen gav í heyst. Gjøgnum fyra ár hevur Páll Holm Johannesen havt samrøður við høvuðspersónin um hansara tíð í Føroyum, og úrslitið av teimum samrøðunum er bókin, ið hevur fingið heitið Astrup.

Hetta er ikki fyrsta bókin, ið Páll Holm Johannesen hevur latið úr hondum um føroysk samfelagsviðurskipti. Í 2007 ritstjørnaði hann og Heini í Skorini bókina Krossvegir, eitt essay-savn um átrúnað og politikk í Føroyum, og í 2011 lat hann úr hondum bókina Teir sóu reytt, ið var søgan um ytsta vinstravongin undir kalda krígunum, ið vildu kollvelta føroyska samfelagið. Tað er eisini áhugin hjá rithøvundanum fyri samfelagsviðurskiptum, ið er upprunin til nýggju bókina.

- Eg haldi reint yvirskipað, at tað kemur alt ov lítið av tilfari út um nýggjari samfelagssøgu ella um okkara samtid. Her hugsi eg millum annað um 80'ini, kreppuna í 90'unum, fullveldisárini ella 00'ini. Her kundi verið skrivað eitt ótal av bókum um ymisk áhugaverd viðurskipti úr tíðini seinastu 30 árin, sigur Páll Holm Johannesen, áðrenn hann greiðir frá, hví hann valdi at skriva um Jørn Astrup Hansen.

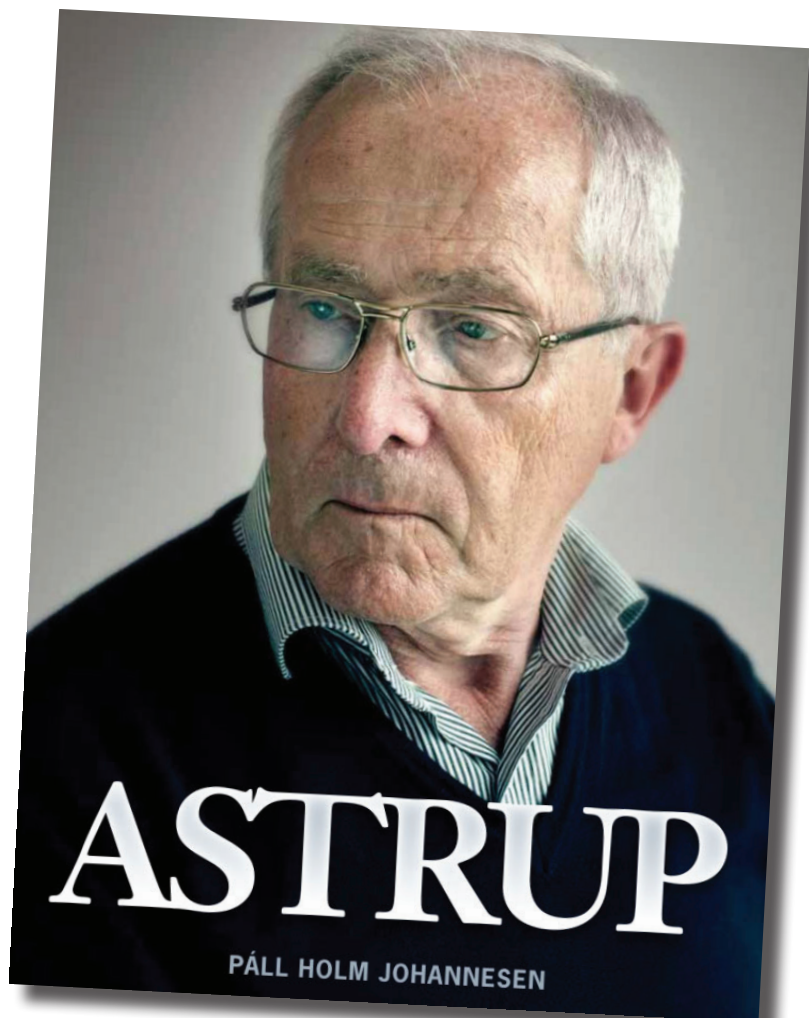
- Eg havi so valt eina søgu. Eina søgu ígjøgnum eyguni á einum danskum bankastjóra, sum hevur upplivað eitt sindur seinastu 25 árin. Sum stjóri í teimum størstu peningastovnunum í landinum telist Jørn Astrup Hansen millum máttmiklastu persónar í Føroyum tey seinastu áratíggjuni. Hann var í mongum leiki og var ofta eyðsýndur.

Rithøvundurin greiðir frá, at bókin endurspeglar tíðina hjá Jørn Astrup Hansen í Føroyum – úr hansara sjónarhorni. Bókin umboðar hansara sjónarmið og byggir á hansara persónligu upplivingar og meiningar. Talan er sostatt ikki um eina fullfíggaða lýsing av teimum mongu evnunum, sum umrødd verða í bókini, men eitt persónligt íkast frá Astrup sjálvum.

Kloyvdi tjóðina

Gjøgnum tey 25 árin, ið Jørn Astrup Hansen hevur verið knýttur til Føroyar, hevur hann javnan verið at sæð í almenna rúminum og fjølmiðlum, har hann við sínum bersøgnum viðmerkingum til aktuella samfelagsviðurskipti mangan hevur vakt ans.

- Eg haldi, at hann er bæði virdur og umstríddur í Føroyum. Og tað er ikki bara í aktuella skattamálinum, at hann tykist at kloyva ta føroysku fjøldina. Tað gjørdi hann øll árin sum stjóri í Føroya Banka. Hann flutti til Føroya í herviligastu krepputíð fyrst í nítíárunum, har hann var við til at rudda upp á fleiri



grundleggjandi økjum. Hesi árin var hann eingin stjórna. Í sambandi við sparingar, niðurleggingar og uppsagnir varð Jørn Astrup Hansen bæði róptur eirindaleysur og einaráðandi, sigur Páll Holm Johannesen, og leggur afturat, at heldur ikki vinnulívsfólk vóru serliga fegin um nýggja bankastjóran.

- Vinnulívinum setti hann eisini nógv harðari treytir, enn tey vóru von við. Fleiri fyrirkur og vinnulívsfólk kastaðu honum fyri at vera órímligur. Men hann helt tað vera sera týðningarmikið at leggja eina fasta kós og halda hana. Og honum eydnaðist at venda fólkahugsanini. Jørn Astrup Hansen bleiv millum føroyingar til Astrup. Sum stjóri megnaði hann bæði at endurreisa álitid á Føroya Banka og at vinna bankanum eitt pláss millum sterkastu bankarnar í kongaríkinum.

Byrjaði í 2013

Samstarvið millum rithøvundan og høvuðspersón sá dagsins ljós í 2013, tá fyrrnevndi vendi sær til Jørn Astrup Hansen við einum fyrispurningi um eina bóka verkætlan. Tað var hann, og hava teir báðir síðan havt regluligar samrøður, ið er grundarlagið fyri bókini.

- Í bókini minnst Jørn Astrup Hansen millum annað aftur á, hvussu tað var at vera nýggjur bankastjóri undir tí umfatandi samfelagskreppuni í nítíárunum. Hann minnst tey tungu tøkini at endurreisa fiskivinnuna. Hann minnst ta føroysku tøggmentanina, hvussu tað var at vera danskur bankastjóri undir fullveldislandsstýrinum, tíðina í Búskaparráðnum og ta óvæntaðu uppgávuna at endurreisa Eik Banka. Nøkur evni vórðu tilvitað sálðað frá. Hetta vóru í høvuðsheitum evni, sum vórðu gjølla lýst í bókini Føroyar og bankarnir í 100 ár, sum Jørn Astrup Hansen og Jóan Pauli Joensen skrivaðu í 2006, sigur Páll Holm Johannesen.

Páll Holm Johannesen hevur skrivað teir fyrstu tíggju kapitlarnar í bókini. Tann síðsta kapitlurin, sum er um skattamálið hjá Eik Banka, hevur Jørn Astrup Hansen sjálvur skrivað. Hetta kemst av, at tað hevur verið torført hjá einum, sum er uttanfyri, at koma fram at tí torgreidda málinum. Handritið var eisini at kalla liðugt, tá ið skattamálið hjá Eik Banka byrjaði.

365 daga umbýtingargaranti

Hevur tú keypt vøruna í Rit & Rák, og fingið umbýtingarmerkið á, kanst tú, um vøran er óskalað og í upprunaliga pakningi, býta um í 365 dagar eftir, at vøran er keypt.

